

Zadatak 081 (Ivana, studentica)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x+1}{x-1} \right)^x$.

Rješenje 081

Ponovimo!

$$\left(\frac{a}{b} \right)^n = \frac{a^n}{b^n}, \quad a^{-n} = \frac{1}{a^n}, \quad \frac{a+b}{n} = \frac{a}{n} + \frac{b}{n}, \quad \frac{a-b}{n} = \frac{a}{n} - \frac{b}{n}.$$

$$\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = \frac{\lim_{x \rightarrow a} f(x)}{\lim_{x \rightarrow a} g(x)}, \quad \lim_{x \rightarrow a} g(x) \neq 0, \quad n \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n} \right)^n = e, \quad n \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{k}{n} \right)^n = e^k.$$

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x+1}{x-1} \right)^x &= \left[\begin{array}{l} \text{u brojniku i nazivniku} \\ \text{izlučimo } x \end{array} \right] = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x \cdot \left(1 + \frac{1}{x} \right)}{x \cdot \left(1 - \frac{1}{x} \right)} \right)^x = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x \cdot \left(1 + \frac{1}{x} \right)^x}{x \cdot \left(1 - \frac{1}{x} \right)^x} \right)^x = \\ &= \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1 + \frac{1}{x}}{1 - \frac{1}{x}} \right)^x = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\left(1 + \frac{1}{x} \right)^x}{\left(1 - \frac{1}{x} \right)^x} = \frac{\lim_{x \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{x} \right)^x}{\lim_{x \rightarrow \infty} \left(1 - \frac{1}{x} \right)^x} = \frac{\lim_{x \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{x} \right)^x}{\lim_{x \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{-1}{x} \right)^x} = \frac{e}{e^{-1}} = e \cdot e = e^2. \end{aligned}$$

Vježba 081

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x-1}{x+1} \right)^x$.

Rezultat: e^{-2} .

Zadatak 082 (Ivana, studentica)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x}{\sqrt{1+3 \cdot x} - 1}$.

Rješenje 082

Ponovimo!

$$(a-b) \cdot (a+b) = a^2 - b^2, \quad (\sqrt{a})^2 = a.$$

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x}{\sqrt{1+3 \cdot x} - 1} &= \left[\begin{array}{l} \text{racionalizacija} \\ \text{nazivnika} \end{array} \right] = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x}{\sqrt{1+3 \cdot x} - 1} \cdot \frac{\sqrt{1+3 \cdot x} + 1}{\sqrt{1+3 \cdot x} + 1} = \\ &= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x \cdot (\sqrt{1+3 \cdot x} + 1)}{(\sqrt{1+3 \cdot x} - 1) \cdot (\sqrt{1+3 \cdot x} + 1)} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x \cdot (\sqrt{1+3 \cdot x} + 1)}{(\sqrt{1+3 \cdot x})^2 - 1^2} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x \cdot (\sqrt{1+3 \cdot x} + 1)}{1+3 \cdot x - 1} = \\ &= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x \cdot (\sqrt{1+3 \cdot x} + 1)}{1+3 \cdot x - 1} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x \cdot (\sqrt{1+3 \cdot x} + 1)}{3 \cdot x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x \cdot (\sqrt{1+3 \cdot x} + 1)}{3 \cdot x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sqrt{1+3 \cdot x} + 1}{3} = \\ &= \frac{\sqrt{1+3 \cdot 0} + 1}{3} = \frac{\sqrt{1+1} + 1}{3} = \frac{1+1}{3} = \frac{2}{3}. \end{aligned}$$

Vježba 082

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sqrt{1+3 \cdot x}-1}{x}$.

Rezultat: $\frac{3}{2}$.

Zadatak 083 (Ivana, studentica)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{3}{1-x^3} - \frac{1}{1-x} \right)$.

Rješenje 083

Ponovimo!

$$a^3 - b^3 = (a-b) \cdot (a^2 + a \cdot b + b^2) \quad , \quad a^2 - b^2 = (a-b) \cdot (a+b).$$

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{3}{1-x^3} - \frac{1}{1-x} \right) &= \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{3}{(1-x) \cdot (1+x+x^2)} - \frac{1}{1-x} \right) = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{3-1 \cdot (1+x+x^2)}{(1-x) \cdot (1+x+x^2)} = \\ &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{3-1-x-x^2}{(1-x) \cdot (1+x+x^2)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{2-x-x^2}{(1-x) \cdot (1+x+x^2)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{1-x+1-x^2}{(1-x) \cdot (1+x+x^2)} = \\ &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(1-x) + (1-x^2)}{(1-x) \cdot (1+x+x^2)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(1-x) + (1-x) \cdot (1+x)}{(1-x) \cdot (1+x+x^2)} = \left[\begin{array}{l} \text{u brojniku} \\ \text{izlučimo } 1-x \end{array} \right] = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(1-x) \cdot (1+1+x)}{(1-x) \cdot (1+x+x^2)} = \\ &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(1-x) \cdot (2+x)}{(1-x) \cdot (1+x+x^2)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(1-x) \cdot (2+x)}{(1-x) \cdot (1+x+x^2)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{2+x}{1+x+x^2} = \frac{2+1}{1+1+1^2} = \frac{3}{1+1+1} = \frac{3}{3} = 1. \end{aligned}$$

Vježba 083

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{1}{1-x} - \frac{3}{1-x^3} \right)$.

Rezultat: -1 .

Zadatak 084 (Ivana, studentica)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln(1+x)}{x}$.

Rješenje 084

Ponovimo!

$$n \cdot \ln a = \ln a^n \quad , \quad \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n} \right)^n = e \quad , \quad \ln e = 1.$$

Ako je funkcija $y = f(x)$ neprekidna u točki a , onda je limes funkcije u točki a jednak funkciji limesa nezavisne varijable x u točki a :

$$\lim_{x \rightarrow a} f(x) = f \left(\lim_{x \rightarrow a} x \right).$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln(1+x)}{x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{1}{x} \cdot \ln(1+x) = \lim_{x \rightarrow 0} \ln(1+x)^{\frac{1}{x}} = \left[\begin{array}{l} \text{supstitucija} \\ \frac{1}{x} = t \Rightarrow x = \frac{1}{t} \\ x \rightarrow 0 \Rightarrow t \rightarrow \infty \end{array} \right] =$$

$$= \lim_{t \rightarrow \infty} \ln \left(1 + \frac{1}{t} \right)^t = \ln \left[\lim_{t \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{t} \right)^t \right] = \ln e = 1.$$

Vježba 084

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x}{\ln(1+x)}$.

Rezultat: 1.

Zadatak 085 (Ivana, studentica)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^x - 1}{x}$.

Rješenje 085

Ponovimo!

$$n \cdot \ln a = \ln a^n, \quad \ln e^n = n, \quad \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n} \right)^n = e, \quad \left(\frac{a}{b} \right)^{-n} = \left(\frac{b}{a} \right)^n, \quad \ln e = 1.$$

Ako je funkcija $y = f(x)$ neprekidna u točki a , onda je limes funkcije u točki a jednak funkciji limesa nezavisne varijable x u točki a :

$$\lim_{x \rightarrow a} f(x) = f \left(\lim_{x \rightarrow a} x \right).$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^x - 1}{x} = \left[\begin{array}{l} \text{supstitucija} \\ e^x - 1 = t \Rightarrow e^x = 1+t \Rightarrow [\text{logaritmiramo}] \Rightarrow \\ \Rightarrow e^x = 1+t / \ln \Rightarrow \ln e^x = \ln(1+t) \Rightarrow x = \ln(1+t) \\ x \rightarrow 0 \Rightarrow t \rightarrow 0 \end{array} \right] = \lim_{t \rightarrow 0} \frac{t}{\ln(1+t)} =$$

$$= \lim_{t \rightarrow 0} \left[\frac{\ln(1+t)}{t} \right]^{-1} = \lim_{t \rightarrow 0} \left[\frac{1}{t} \cdot \ln(1+t) \right]^{-1} = \lim_{t \rightarrow 0} \left[\ln(1+t)^{\frac{1}{t}} \right]^{-1} =$$

$$= \left[\begin{array}{l} \text{supstitucija} \\ \frac{1}{y} = t \Rightarrow y = \frac{1}{t} \\ t \rightarrow 0 \Rightarrow y \rightarrow \infty \end{array} \right] = \lim_{y \rightarrow \infty} \left[\ln \left(1 + \frac{1}{y} \right)^y \right]^{-1} = \left[\lim_{y \rightarrow \infty} \ln \left(1 + \frac{1}{y} \right)^y \right]^{-1} = \left[\ln \left[\lim_{y \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{y} \right)^y \right] \right]^{-1} =$$

$$= (\ln e)^{-1} = 1^{-1} = 1.$$

Vježba 085

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x}{e^x - 1}$.

Rezultat: 1.

Zadatak 086 (Marijan, srednja škola)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\sqrt{n^2 + 2 \cdot n} - n \right)$.

Rješenje 086

Ponovimo!

$$(a-b) \cdot (a+b) = a^2 - b^2, \quad (\sqrt{a})^2 = a, \quad \frac{a+b}{n} = \frac{a}{n} + \frac{b}{n}, \quad \frac{\sqrt{a}}{b} = \sqrt{\frac{a}{b^2}}.$$

Ako su nizovi $\{a_n\}$ i $\{b_n\}$ konvergentni, tada vrijede sljedeća pravila o graničnoj vrijednosti (limesu):

$$\begin{aligned} \lim_{n \rightarrow \infty} c &= c, \quad c - \text{konstanta}, & \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{c}{n} &= 0, \quad c - \text{konstanta}, & \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} &= 0 \\ \lim_{n \rightarrow \infty} (c \cdot a_n) &= c \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} a_n, \quad c - \text{konstanta}, & \lim_{n \rightarrow \infty} (a_n \pm b_n) &= \lim_{n \rightarrow \infty} a_n \pm \lim_{n \rightarrow \infty} b_n. \\ \lim_{n \rightarrow \infty} (a_n \cdot b_n) &= \lim_{n \rightarrow \infty} a_n \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} b_n, & \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{b_n} &= \frac{\lim_{n \rightarrow \infty} a_n}{\lim_{n \rightarrow \infty} b_n}, & \lim_{n \rightarrow \infty} b_n &\neq 0. \end{aligned}$$

Pri traženju limesa količnika dvaju cijelih polinoma varijable n kada $n \rightarrow \infty$, preporučljivo je oba člana količnika prethodno podijeliti s n^p , gdje je p najveći eksponent potencija tih polinoma.

$$\begin{aligned} \lim_{n \rightarrow \infty} (\sqrt{n^2 + 2 \cdot n} - n) &= \left[\begin{array}{l} \text{racionalizacija} \\ \text{brojnika} \end{array} \right] = \lim_{n \rightarrow \infty} (\sqrt{n^2 + 2 \cdot n} - n) \cdot \frac{\sqrt{n^2 + 2 \cdot n} + n}{\sqrt{n^2 + 2 \cdot n} + n} = \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(\sqrt{n^2 + 2 \cdot n} - n) \cdot (\sqrt{n^2 + 2 \cdot n} + n)}{\sqrt{n^2 + 2 \cdot n} + n} = \left[\begin{array}{l} \text{u brojniku je} \\ \text{razlika kvadrata} \end{array} \right] = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(\sqrt{n^2 + 2 \cdot n})^2 - n^2}{\sqrt{n^2 + 2 \cdot n} + n} = \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n^2 + 2 \cdot n - n^2}{\sqrt{n^2 + 2 \cdot n} + n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n^2 + 2 \cdot n - n^2}{\sqrt{n^2 + 2 \cdot n} + n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2 \cdot n}{\sqrt{n^2 + 2 \cdot n} + n} = \left[\begin{array}{l} \text{brojnik i nazivnik} \\ \text{podijelimo sa } n \end{array} \right] = \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{2 \cdot n}{n}}{\frac{\sqrt{n^2 + 2 \cdot n}}{n} + \frac{n}{n}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2}{\sqrt{\frac{n^2}{n^2} + \frac{2 \cdot n}{n}} + \frac{n}{n}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2}{\sqrt{\frac{n^2}{n^2} + \frac{2 \cdot n}{n}} + \frac{n}{n}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2}{\sqrt{\frac{n^2}{n^2} + \frac{2 \cdot n}{n}} + \frac{n}{n}} = \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2}{\sqrt{\frac{n^2}{n^2} + \frac{2 \cdot n}{n}} + \frac{n}{n}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2}{\sqrt{\frac{n^2}{n^2} + \frac{2 \cdot n}{n}} + \frac{n}{n}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2}{\sqrt{\frac{n^2}{n^2} + \frac{2 \cdot n}{n}} + \frac{n}{n}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2}{\sqrt{1 + \frac{2}{n}} + 1} = \\ &= \frac{2}{\sqrt{1+0}+1} = \frac{2}{\sqrt{1+1}} = \frac{2}{1+1} = \frac{2}{2} = 1. \end{aligned}$$

Vježba 086

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{n \rightarrow \infty} (\sqrt{n^2 + 3 \cdot n} - n)$.

Rezultat: $\frac{3}{2}$.

Zadatak 087 (Marijan, srednja škola)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1^2 + 2^2 + 3^2 + \dots + n^2}{n^3}$.

Rješenje 087

Ponovimo!

Konačni red brojeva (konačna suma)

$$1^2 + 2^2 + 3^2 + \dots + (n-1)^2 + n^2 = \frac{n \cdot (n+1) \cdot (2 \cdot n + 1)}{6}.$$

Ako su nizovi $\{ a_n \}$ i $\{ b_n \}$ konvergentni, tada vrijede sljedeća pravila o graničnoj vrijednosti (limesu):

$$\begin{aligned} \lim_{n \rightarrow \infty} c &= c, \quad c - \text{konstanta}, & \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{c}{n} &= 0, \quad c - \text{konstanta}, & \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} &= 0 \\ \lim_{n \rightarrow \infty} (c \cdot a_n) &= c \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} a_n, \quad c - \text{konstanta}, & \lim_{n \rightarrow \infty} (a_n \pm b_n) &= \lim_{n \rightarrow \infty} a_n \pm \lim_{n \rightarrow \infty} b_n. \\ \lim_{n \rightarrow \infty} (a_n \cdot b_n) &= \lim_{n \rightarrow \infty} a_n \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} b_n. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1^2 + 2^2 + 3^2 + \dots + n^2}{n^3} &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{n \cdot (n+1) \cdot (2 \cdot n + 1)}{6}}{n^3} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n \cdot (n+1) \cdot (2 \cdot n + 1)}{6 \cdot n^3} = \\ &= \frac{1}{6} \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n \cdot (n+1) \cdot (2 \cdot n + 1)}{n^3} = \frac{1}{6} \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n \cdot (n+1) \cdot (2 \cdot n + 1)}{n^3} = \frac{1}{6} \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(n+1) \cdot (2 \cdot n + 1)}{n^2} = \\ &= \frac{1}{6} \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(n+1) \cdot (2 \cdot n + 1)}{n \cdot n} = \frac{1}{6} \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n+1}{n} \cdot \frac{2 \cdot n + 1}{n} = \frac{1}{6} \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{n}{n} + \frac{1}{n} \right) \cdot \left(\frac{2 \cdot n}{n} + \frac{1}{n} \right) = \\ &= \frac{1}{6} \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{n}{n} + \frac{1}{n} \right) \cdot \left(\frac{2 \cdot n}{n} + \frac{1}{n} \right) = \frac{1}{6} \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n} \right) \cdot \left(2 + \frac{1}{n} \right) = \frac{1}{6} \cdot (1+0) \cdot (2+0) = \\ &= \frac{1}{6} \cdot 1 \cdot 2 = \frac{2}{6} = \frac{1}{3}. \end{aligned}$$

Vježba 087

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{3 \cdot (1^2 + 2^2 + 3^2 + \dots + n^2)}{n^3}$.

Rezultat: 1.

Zadatak 088 (Marijan, srednja škola)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{n \rightarrow \infty} (\sqrt{2 \cdot n + 3} - \sqrt{2 \cdot n - 1})$.

Rješenje 088

Ponovimo!

$$(a-b) \cdot (a+b) = a^2 - b^2, \quad (\sqrt{a})^2 = a, \quad \frac{a+b}{n} = \frac{a}{n} + \frac{b}{n}, \quad \frac{\sqrt{a}}{b} = \sqrt{\frac{a}{b^2}}.$$

Ako su nizovi $\{ a_n \}$ i $\{ b_n \}$ konvergentni, tada vrijede sljedeća pravila o graničnoj vrijednosti (limesu):

$$\begin{aligned} \lim_{n \rightarrow \infty} c &= c, \quad c - \text{konstanta}, & \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{c}{n} &= 0, \quad c - \text{konstanta}, & \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} &= 0 \\ \lim_{n \rightarrow \infty} (c \cdot a_n) &= c \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} a_n, \quad c - \text{konstanta}, & \lim_{n \rightarrow \infty} (a_n \pm b_n) &= \lim_{n \rightarrow \infty} a_n \pm \lim_{n \rightarrow \infty} b_n. \\ \lim_{n \rightarrow \infty} (a_n \cdot b_n) &= \lim_{n \rightarrow \infty} a_n \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} b_n, & \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{b_n} &= \frac{\lim_{n \rightarrow \infty} a_n}{\lim_{n \rightarrow \infty} b_n}, & \lim_{n \rightarrow \infty} b_n &\neq 0. \end{aligned}$$

Pri traženju limesa količnika dvaju cijelih polinoma varijable n kada $n \rightarrow \infty$, preporučljivo je oba člana količnika prethodno podijeliti s n^p , gdje je p najveći eksponent potencija tih polinoma.

1. inačica

$$\begin{aligned}
\lim_{n \rightarrow \infty} (\sqrt{2 \cdot n + 3} - \sqrt{2 \cdot n - 1}) &= \left[\begin{array}{l} \text{racionalizacija} \\ \text{brojnika} \end{array} \right] = \lim_{n \rightarrow \infty} (\sqrt{2 \cdot n + 3} - \sqrt{2 \cdot n - 1}) \cdot \frac{\sqrt{2 \cdot n + 3} + \sqrt{2 \cdot n - 1}}{\sqrt{2 \cdot n + 3} + \sqrt{2 \cdot n - 1}} = \\
&= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(\sqrt{2 \cdot n + 3} - \sqrt{2 \cdot n - 1}) \cdot (\sqrt{2 \cdot n + 3} + \sqrt{2 \cdot n - 1})}{\sqrt{2 \cdot n + 3} + \sqrt{2 \cdot n - 1}} = \left[\begin{array}{l} \text{u brojniku je} \\ \text{razlika kvadrata} \end{array} \right] = \\
&= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(\sqrt{2 \cdot n + 3})^2 - (\sqrt{2 \cdot n - 1})^2}{\sqrt{2 \cdot n + 3} + \sqrt{2 \cdot n - 1}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2 \cdot n + 3 - (2 \cdot n - 1)}{\sqrt{2 \cdot n + 3} + \sqrt{2 \cdot n - 1}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2 \cdot n + 3 - 2 \cdot n + 1}{\sqrt{2 \cdot n + 3} + \sqrt{2 \cdot n - 1}} = \\
&= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2 \cdot n + 3 - 2 \cdot n + 1}{\sqrt{2 \cdot n + 3} + \sqrt{2 \cdot n - 1}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{4}{\sqrt{2 \cdot n + 3} + \sqrt{2 \cdot n - 1}} = 0.
\end{aligned}$$

Vježba 088

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{n \rightarrow \infty} (\sqrt{2 \cdot n + 5} - \sqrt{2 \cdot n - 1})$.

Rezultat: 0.

Zadatak 089 (Dijana, srednja škola)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{2 \cdot x - \sin x}{x}$.

Rješenje 089

Ponovimo!

$$\frac{a-b}{n} = \frac{a}{n} - \frac{b}{n}, \quad \lim_{x \rightarrow 0} c = c, \quad c - \text{konstanta}, \quad \lim_{x \rightarrow 0} (f(x) - g(x)) = \lim_{x \rightarrow 0} f(x) - \lim_{x \rightarrow 0} g(x).$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1.$$

$$\begin{aligned}
\lim_{x \rightarrow 0} \frac{2 \cdot x - \sin x}{x} &= \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{2 \cdot x}{x} - \frac{\sin x}{x} \right) = \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{2 \cdot x}{x} - \frac{\sin x}{x} \right) = \lim_{x \rightarrow 0} \left(2 - \frac{\sin x}{x} \right) = \\
&= \lim_{x \rightarrow 0} 2 - \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 2 - 1 = 1.
\end{aligned}$$

Vježba 089

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{3 \cdot x - \sin x}{x}$.

Rezultat: 2.

Zadatak 090 (Dijana, srednja škola)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^2 - \sin x}{x}$.

Rješenje 090

Ponovimo!

$$\frac{a-b}{n} = \frac{a}{n} - \frac{b}{n}, \quad \lim_{x \rightarrow 0} (f(x) - g(x)) = \lim_{x \rightarrow 0} f(x) - \lim_{x \rightarrow 0} g(x), \quad \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1.$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^2 - \sin x}{x} = \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{x^2}{x} - \frac{\sin x}{x} \right) = \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{x^2}{x} - \frac{\sin x}{x} \right) = \lim_{x \rightarrow 0} \left(x - \frac{\sin x}{x} \right) =$$

$$= \lim_{x \rightarrow 0} x - \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 0 - 1 = -1.$$

Vježba 090

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^3 - \sin x}{x}$.

Rezultat: - 1.

Zadatak 091 (Dijana, srednja škola)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin ax}{x}$.

Rješenje 091

Ponovimo!

$$\lim_{x \rightarrow 0} (c \cdot f(x)) = c \cdot \lim_{x \rightarrow 0} f(x), \quad c - \text{konstanta}, \quad \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1.$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin ax}{x} = \left[\begin{array}{l} \text{supstitucija} \\ a \cdot x = u \Rightarrow x = \frac{u}{a} \\ x \rightarrow 0 \Rightarrow u \rightarrow 0 \end{array} \right] = \lim_{u \rightarrow 0} \frac{\sin u}{\frac{u}{a}} = \lim_{u \rightarrow 0} \frac{a \cdot \sin u}{u} = a \cdot \lim_{u \rightarrow 0} \frac{\sin u}{u} = a \cdot 1 = a.$$

Vježba 091

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin 5x}{x}$.

Rezultat: 5.

Zadatak 092 (Senad, srednja škola)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \sqrt[n]{n}\right) \cdot \left(1 + \frac{1}{n}\right)^{-2 \cdot n}$.

Rješenje 092

Ponovimo!

Ako su nizovi $\{a_n\}$ i $\{b_n\}$ konvergentni, tada vrijede sljedeća pravila o graničnoj vrijednosti (limesu):

$$\lim_{n \rightarrow \infty} c = c, \quad c \text{ je konstanta}, \quad \lim_{n \rightarrow \infty} (a_n \pm b_n) = \lim_{n \rightarrow \infty} a_n \pm \lim_{n \rightarrow \infty} b_n.$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} (a_n \cdot b_n) = \lim_{n \rightarrow \infty} a_n \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} b_n, \quad \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{b_n} = \frac{\lim_{n \rightarrow \infty} a_n}{\lim_{n \rightarrow \infty} b_n}, \quad \lim_{n \rightarrow \infty} b_n \neq 0.$$

$$a^{-n} = \frac{1}{a^n}, \quad \lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{n} = 1, \quad \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n = e.$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \sqrt[n]{n}\right) \cdot \left(1 + \frac{1}{n}\right)^{-2 \cdot n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1 + \sqrt[n]{n}}{\left(1 + \frac{1}{n}\right)^{2 \cdot n}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1 + \sqrt[n]{n}}{\left(1 + \frac{1}{n}\right)^n \cdot \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n} =$$

$$= \frac{\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \sqrt[n]{n}\right)}{\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\left(1 + \frac{1}{n}\right)^n \cdot \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n\right)} = \frac{\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \sqrt[n]{n}\right)}{\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n} =$$

$$= \frac{\lim_{n \rightarrow \infty} 1 + \lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{n}}{\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n} = \frac{1 + \lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{n}}{\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n} = \frac{1+1}{e \cdot e} = \frac{2}{e^2} = 2 \cdot e^{-2}.$$

Vježba 092

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \sqrt[n]{n}\right) \cdot \left(1 + \frac{1}{n}\right)^{2 \cdot n}$.

Rezultat: $2 \cdot e^2$.

Zadatak 093 (Tomislav, student)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{x}{x-1} - \frac{1}{\ln x}\right)$.

Rješenje 093

Ponovimo!

Tablično deriviranje	
Funkcija	Derivacija
$\ln x$	$\frac{1}{x}$
x	1
c , konstanta	0
$\frac{1}{x}$	$-\frac{1}{x^2}$

Neka su f i g derivabilne funkcije na istom intervalu I .

Derivacija zbroja i razlike: $(f \pm g)' = f' \pm g'$.

Derivacija umnoška: $(f \cdot g)' = f' \cdot g + f \cdot g'$.

Derivacija umnoška konstantnog faktora i funkcije: $(c \cdot f(x))' = c \cdot f'(x)$

Ponovimo L' Hospitalovo pravilo [čitaj: Lopitál].

Neka zadana funkcija ima oblik količnika $f(x) = \frac{u(x)}{v(x)}$ i neka je za $x = a$ ona jednaka

$f(a) = \frac{u(a)}{v(a)} = \frac{0}{0}$ ili $f(a) = \frac{u(a)}{v(a)} = \frac{\infty}{\infty}$, tada je prava vrijednost funkcije $f(x)$ za $x = a$, tj.

$$f(a) = \lim_{x \rightarrow a} \frac{u(x)}{v(x)} = \lim_{x \rightarrow a} \frac{u'(x)}{v'(x)} = \lim_{x \rightarrow a} \frac{u''(x)}{v''(x)} = \lim_{x \rightarrow a} \frac{u'''(x)}{v'''(x)} = \dots \text{ itd.}$$

dok ne dođemo do određene vrijednosti konačne ili beskonačne. Derivira se posebno brojnik i posebno nazivnik, pri čemu se iza svakog deriviranja dobiveni izraz uredi i uvrsti zadani $x = a$. Zadatak je riješen, čim dobijemo u brojniku ili u nazivniku konačnu ili beskonačnu vrijednost.

Najprije oduzmemo razlomke u zagradi.

$$\lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{x}{x-1} - \frac{1}{\ln x}\right) = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{x \cdot \ln x - (x-1)}{(x-1) \cdot \ln x} = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{x \cdot \ln x - x + 1}{(x-1) \cdot \ln x}.$$

Zatim primijenimo L' Hospitalovo pravilo.

$$\lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{x \cdot \ln x - x + 1}{(x-1) \cdot \ln x} = \left[\begin{array}{l} x = 1 \Rightarrow \frac{1 \cdot \ln 1 - 1 + 1}{(1-1) \cdot \ln 1} = \frac{1 \cdot 0 - 1 + 1}{0 \cdot 0} = \frac{0}{0} \\ \text{deriviramo posebno brojnik, posebno nazivnik} \end{array} \right] =$$

$$\begin{aligned}
&= \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{(x \cdot \ln x - x + 1)'}{((x-1) \cdot \ln x)'} = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{(x \cdot \ln x)' - x' + 1'}{(x-1)' \cdot \ln x + (x-1) \cdot (\ln x)'} = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{x' \cdot \ln x + x \cdot (\ln x)' - x' + 1'}{(x-1)' \cdot \ln x + (x-1) \cdot (\ln x)'} = \\
&= \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{1 \cdot \ln x + x \cdot \frac{1}{x} - 1 + 0}{1 \cdot \ln x + (x-1) \cdot \frac{1}{x}} = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{\ln x + 1 - 1 + 0}{\ln x + 1 - \frac{1}{x}} = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{\ln x + 1 - 1 + 0}{\ln x + 1 - \frac{1}{x}} = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{\ln x}{\ln x + 1 - \frac{1}{x}} = \\
&= \left[\begin{array}{l} x=1 \Rightarrow \frac{\ln 1}{\ln 1 + 1 - \frac{1}{1}} = \frac{0}{0+1-1} = \frac{0}{0} \\ \text{deriviramo posebno brojnik, posebno nazivnik} \end{array} \right] = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{(\ln x)'}{\left(\ln x + 1 - \frac{1}{x}\right)'} = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{(\ln x)'}{(\ln x)' + 1' - \left(\frac{1}{x}\right)'} = \\
&= \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{\frac{1}{x}}{\frac{1}{x} + 0 + \frac{1}{x^2}} = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{\frac{1}{x}}{\frac{1}{x} + \frac{1}{x^2}} = \left[\begin{array}{l} x=1 \Rightarrow \frac{\frac{1}{1}}{\frac{1}{1} + \frac{1}{1^2}} = \frac{1}{1 + \frac{1}{1}} \\ \text{zadatak je riješen} \end{array} \right] = \frac{\frac{1}{1}}{\frac{1}{1} + \frac{1}{1^2}} = \frac{\frac{1}{1}}{\frac{1}{1} + \frac{1}{1}} = \frac{1}{1+1} = \frac{1}{2}.
\end{aligned}$$

Vježba 093

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 1^+} \left(\frac{1}{\ln x} - \frac{x}{x-1} \right)$.

Rezultat: $-\frac{1}{2}$.

Zadatak 094 (Tonkica, studentica)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{2 - 4 \cdot x + x^2 + x^3}{x^5 - x^3 + x^2 - 1}$.

Rješenje 094

Ponovimo!

$$a^2 - b^2 = (a-b) \cdot (a+b).$$

$$\begin{aligned}
&\lim_{x \rightarrow 1} \frac{2 - 4 \cdot x + x^2 + x^3}{x^5 - x^3 + x^2 - 1} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^3 + x^2 - 4 \cdot x + 2}{x^5 - x^3 + x^2 - 1} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^3 + x^2 - 4 \cdot x + 2}{x^5 - x^3 + x^2 - 1} = \\
&= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^3 - x + x^2 - x - 2 \cdot x + 2}{x^5 - x^3 + x^2 - 1} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^3 - x + x^2 - x - 2 \cdot x + 2}{x^5 - x^3 + x^2 - 1} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x^3 - x) + (x^2 - x) - (2 \cdot x - 2)}{(x^5 - x^3) + (x^2 - 1)} = \\
&= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x \cdot (x^2 - 1) + x \cdot (x-1) - 2 \cdot (x-1)}{x^3 \cdot (x^2 - 1) + (x^2 - 1)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x \cdot (x-1) \cdot (x+1) + x \cdot (x-1) - 2 \cdot (x-1)}{x^3 \cdot (x^2 - 1) + (x^2 - 1)} = \\
&= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x-1) \cdot (x \cdot (x+1) + x - 2)}{(x^2 - 1) \cdot (x^3 + 1)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x-1) \cdot (x^2 + x + x - 2)}{(x-1) \cdot (x+1) \cdot (x^3 + 1)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x-1) \cdot (x^2 + 2 \cdot x - 2)}{(x-1) \cdot (x+1) \cdot (x^3 + 1)} =
\end{aligned}$$

$$= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^2 + 2 \cdot x - 2}{(x+1) \cdot (x^3 + 1)} = \frac{1^2 + 2 \cdot 1 - 2}{(1+1) \cdot (1^3 + 1)} = \frac{1+2-2}{2 \cdot (1+1)} = \frac{1+2-2}{2 \cdot 2} = \frac{1}{4}.$$

Vježba 094

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^3 - 2 \cdot x + 1}{x^3 - 2 \cdot x^2 + 2 \cdot x - 1}$.

Rezultat: 1.

Zadatak 095 (Vedran, srednja škola)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2^n - 3^n}{2^n + 3^n}$.

Rješenje 095

Ponovimo!

$$\frac{a-b}{n} = \frac{a}{n} - \frac{b}{n}, \quad \frac{a+b}{n} = \frac{a}{n} + \frac{b}{n}, \quad \left(\frac{a}{b}\right)^n = \frac{a^n}{b^n}, \quad |q| < 1 \Rightarrow \lim_{n \rightarrow \infty} |q| = 0.$$

Ako su nizovi $\{a_n\}$ i $\{b_n\}$ konvergentni, tada vrijede sljedeća pravila o graničnoj vrijednosti (limesu):

$$\lim_{n \rightarrow \infty} c = c, \quad c \text{ je konstanta}, \quad \lim_{n \rightarrow \infty} (a_n \pm b_n) = \lim_{n \rightarrow \infty} a_n \pm \lim_{n \rightarrow \infty} b_n.$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{b_n} = \frac{\lim_{n \rightarrow \infty} a_n}{\lim_{n \rightarrow \infty} b_n}, \quad \lim_{n \rightarrow \infty} b_n \neq 0.$$

$$\begin{aligned} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2^n - 3^n}{2^n + 3^n} &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{2^n - 3^n}{3^n}}{\frac{2^n + 3^n}{3^n}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{2^n}{3^n} - \frac{3^n}{3^n}}{\frac{2^n}{3^n} + \frac{3^n}{3^n}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{2^n}{3^n} - 1}{\frac{2^n}{3^n} + 1} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\left(\frac{2}{3}\right)^n - 1}{\left(\frac{2}{3}\right)^n + 1} = \frac{\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{2}{3}\right)^n - \lim_{n \rightarrow \infty} 1}{\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{2}{3}\right)^n + \lim_{n \rightarrow \infty} 1} = \frac{0 - 1}{0 + 1} = \frac{-1}{1} = -1. \end{aligned}$$

Vježba 095

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2^n - 5^n}{2^n + 5^n}$.

Rezultat: -1.

Zadatak 096 (Hrvoje, student VTŠ)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{x^2 - 5 \cdot x + 6}{x - 2}$.

Rješenje 096

Ponovimo!

Ako postoje $\lim_{x \rightarrow a} f(x)$ i $\lim_{x \rightarrow a} g(x)$, tada vrijedi poučak:

$$\lim_{x \rightarrow a} c = c, \quad c \text{ je konstanta}, \quad \lim_{x \rightarrow a} (f(x) \pm g(x)) = \lim_{x \rightarrow a} f(x) \pm \lim_{x \rightarrow a} g(x).$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju:

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c \quad , \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c).$$

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 2} \frac{x^2 - 5 \cdot x + 6}{x-2} &= \lim_{x \rightarrow 2} \frac{x^2 - 5 \cdot x + 6}{x-2} = \lim_{x \rightarrow 2} \frac{x^2 - 2 \cdot x - 3 \cdot x + 6}{x-2} = \lim_{x \rightarrow 2} \frac{(x^2 - 2 \cdot x) + (-3 \cdot x + 6)}{x-2} = \\ &= \lim_{x \rightarrow 2} \frac{x \cdot (x-2) - 3 \cdot (x-2)}{x-2} = \left[\begin{array}{l} \text{u brojniku} \\ \text{izlučimo } x-2 \end{array} \right] = \lim_{x \rightarrow 2} \frac{(x-2) \cdot (x-3)}{x-2} = \lim_{x \rightarrow 2} \frac{(x-2) \cdot (x-3)}{x-2} = \\ &= \lim_{x \rightarrow 2} (x-3) = 2-3 = -1. \end{aligned}$$

Vježba 096

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 3} \frac{x^2 - 5 \cdot x + 6}{x-3}$.

Rezultat: 1.

Zadatak 097 (Hrvoje, student VTŠ)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^2 - \sqrt{x}}{\sqrt{x} - 1}$.

Rješenje 097

Ponovimo!

Ako postoje $\lim_{x \rightarrow a} f(x)$ i $\lim_{x \rightarrow a} g(x)$, tada vrijedi poučak:

$$\lim_{x \rightarrow a} c = c \quad , \quad c \text{ je konstanta} \quad , \quad \lim_{x \rightarrow a} (f(x) \pm g(x)) = \lim_{x \rightarrow a} f(x) \pm \lim_{x \rightarrow a} g(x).$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju:

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c \quad , \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c).$$

$$(\sqrt{a})^2 = a \quad , \quad (\sqrt{a})^4 = a^2 \quad , \quad a^3 - b^3 = (a-b) \cdot (a^2 + a \cdot b + b^2).$$

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^2 - \sqrt{x}}{\sqrt{x} - 1} &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(\sqrt{x})^4 - \sqrt{x}}{\sqrt{x} - 1} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sqrt{x} \cdot ((\sqrt{x})^3 - 1)}{\sqrt{x} - 1} = \\ &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sqrt{x} \cdot (\sqrt{x} - 1) \cdot ((\sqrt{x})^2 + \sqrt{x} \cdot 1 + 1^2)}{\sqrt{x} - 1} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sqrt{x} \cdot (\sqrt{x} - 1) \cdot (x + \sqrt{x} + 1)}{\sqrt{x} - 1} = \\ &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sqrt{x} \cdot (\sqrt{x} - 1) \cdot (x + \sqrt{x} + 1)}{\sqrt{x} - 1} = \lim_{x \rightarrow 1} \sqrt{x} \cdot (x + \sqrt{x} + 1) = \sqrt{1} \cdot (1 + \sqrt{1} + 1) = 1 \cdot (1 + 1 + 1) = 3. \end{aligned}$$

Vježba 097

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x - \sqrt{x}}{\sqrt{x} - 1}$.

Rezultat: 1.

Zadatak 098 (Hrvoje, student VTŠ)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin 2x}{\operatorname{tg} x}$.

Rješenje 098

Ponovimo!

Ako je funkcija $y = f(x)$ neprekidna u točki a , onda je limes funkcije u točki a jednak funkciji limesa nezavisne varijable x u točki a :

$$\lim_{x \rightarrow a} f(x) = f\left(\lim_{x \rightarrow a} x\right).$$

$$\sin 2\alpha = 2 \cdot \sin \alpha \cdot \cos \alpha, \quad \operatorname{tg} \alpha = \frac{\sin \alpha}{\cos \alpha}, \quad \lim_{\alpha \rightarrow 0} \cos \alpha = 1.$$

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin 2x}{\operatorname{tg} x} &= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{2 \cdot \sin x \cdot \cos x}{\frac{\sin x}{\cos x}} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{2 \cdot \sin x \cdot \cos x}{\frac{1}{\cos x}} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{2 \cdot \sin x \cdot \cos x}{\frac{1}{\cos x}} = \\ &= \lim_{x \rightarrow 0} 2 \cdot \cos^2 x = 2 \cdot \lim_{x \rightarrow 0} \cos^2 x = 2 \cdot \left(\lim_{x \rightarrow 0} \cos x\right)^2 = 2 \cdot (\cos 0)^2 = 2 \cdot 1^2 = 2 \cdot 1 = 2. \end{aligned}$$

Vježba 098

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow 0} \operatorname{ctg} x \cdot \sin 2x$.

Rezultat: 2.

Zadatak 099 (Hrvoje, student VTŠ)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 + 7 \cdot x + 1}{3 - 2 \cdot x + (x-1)^2}$.

Rješenje 099

Ponovimo!

$$\frac{a-b}{n} = \frac{a}{n} - \frac{b}{n}, \quad \frac{a+b}{n} = \frac{a}{n} + \frac{b}{n}, \quad (a-b)^2 = a^2 - 2 \cdot a \cdot b + b^2.$$

Ako su nizovi $\{a_n\}$ i $\{b_n\}$ konvergentni, tada vrijede sljedeća pravila o graničnoj vrijednosti (limesu):

$$\lim_{n \rightarrow \infty} c = c, \quad c \text{ je konstanta}, \quad \lim_{n \rightarrow \infty} (a_n \pm b_n) = \lim_{n \rightarrow \infty} a_n \pm \lim_{n \rightarrow \infty} b_n.$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{b_n} = \frac{\lim_{n \rightarrow \infty} a_n}{\lim_{n \rightarrow \infty} b_n}, \quad \lim_{n \rightarrow \infty} b_n \neq 0.$$

Pri traženju limesa količnika dvaju cijelih polinoma varijable x kada $x \rightarrow \infty$, preporučljivo je oba člana količnika prethodno podijeliti s x^p , gdje je p najveći eksponent potencija tih polinoma.

Također je važno zapamtiti sljedeće limese

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x} = 0, \quad \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x^2} = 0.$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 + 7 \cdot x + 1}{3 - 2 \cdot x + (x-1)^2} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 + 7 \cdot x + 1}{3 - 2 \cdot x + x^2 - 2 \cdot x + 1} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 + 7 \cdot x + 1}{x^2 - 4 \cdot x + 4} = \left[\begin{array}{l} \text{brojnik i nazivnik} \\ \text{dijelimo sa } x^2 \end{array} \right] =$$

$$\begin{aligned}
&= \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\frac{x^2 + 7 \cdot x + 1}{x^2}}{\frac{x^2 - 4 \cdot x + 4}{x^2}} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\frac{x^2}{x^2} + \frac{7 \cdot x}{x^2} + \frac{1}{x^2}}{\frac{x^2}{x^2} - \frac{4 \cdot x}{x^2} + \frac{4}{x^2}} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\frac{x^2}{x^2} + \frac{7 \cdot x}{x^2} + \frac{1}{x^2}}{\frac{x^2}{x^2} - \frac{4 \cdot x}{x^2} + \frac{4}{x^2}} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1 + \frac{7}{x} + \frac{1}{x^2}}{1 - \frac{4}{x} + \frac{4}{x^2}} = \\
&= \frac{1+0+0}{1-0+0} = \frac{1}{1} = 1.
\end{aligned}$$

Vježba 099

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 + 7 \cdot x + 1}{3 - 2 \cdot x + (x+1)^2}$.

Rezultat: 1.

Zadatak 100 (Hrvoje, student VTŠ)

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 - 3 \cdot x + 1}{(x-4)^2 - (x+4)^2}$.

Rješenje 100

$$\frac{a-b}{n} = \frac{a}{n} - \frac{b}{n}, \quad \frac{a+b}{n} = \frac{a}{n} + \frac{b}{n}, \quad (a-b)^2 = a^2 - 2 \cdot a \cdot b + b^2, \quad (a+b)^2 = a^2 + 2 \cdot a \cdot b + b^2.$$

Ako su nizovi $\{a_n\}$ i $\{b_n\}$ konvergentni, tada vrijede sljedeća pravila o graničnoj vrijednosti (limesu):

$$\lim_{n \rightarrow \infty} c = c, \quad c \text{ je konstanta}, \quad \lim_{n \rightarrow \infty} (a_n \pm b_n) = \lim_{n \rightarrow \infty} a_n \pm \lim_{n \rightarrow \infty} b_n.$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{b_n} = \frac{\lim_{n \rightarrow \infty} a_n}{\lim_{n \rightarrow \infty} b_n}, \quad \lim_{n \rightarrow \infty} b_n \neq 0.$$

Pri traženju limesa količnika dvaju cijelih polinoma varijable x kada $x \rightarrow \infty$, preporučljivo je oba člana količnika prethodno podijeliti s x^p , gdje je p najveći eksponent potencija tih polinoma.

Također je važno zapamtiti sljedeće limese

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x} = 0, \quad \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x^2} = 0.$$

$$\begin{aligned}
&\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 - 3 \cdot x + 1}{(x-4)^2 - (x+4)^2} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 - 3 \cdot x + 1}{x^2 - 8 \cdot x + 16 - (x^2 + 8 \cdot x + 16)} = \\
&= \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 - 3 \cdot x + 1}{x^2 - 8 \cdot x + 16 - x^2 - 8 \cdot x - 16} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 - 3 \cdot x + 1}{x^2 - 8 \cdot x + 16 - x^2 - 8 \cdot x - 16} = \\
&= \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 - 3 \cdot x + 1}{-16 \cdot x} = \left[\begin{array}{l} \text{brojnik i nazivnik} \\ \text{dijelimo sa } x^2 \end{array} \right] = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\frac{x^2 - 3 \cdot x + 1}{x^2}}{\frac{-16 \cdot x}{x^2}} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\frac{x^2}{x^2} - \frac{3 \cdot x}{x^2} + \frac{1}{x^2}}{\frac{-16 \cdot x}{x^2}} = \\
&= \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\frac{x^2}{x^2} - \frac{3 \cdot x}{x^2} + \frac{1}{x^2}}{\frac{-16 \cdot x}{x^2}} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1 - \frac{3}{x} + \frac{1}{x^2}}{\frac{-16}{x}} = \frac{1-0+0}{0} = \frac{1}{0} = \infty.
\end{aligned}$$

Vježba 100

Odredite graničnu vrijednost (limes): $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 - 3 \cdot x + 2}{(x-4)^2 - (x+4)^2}$.

Rezultat: ∞ .

www.halapa.com